

SPECIALSTUDIE D

SKATTEOMLÄGGNINGARNA 1975 OCH 1976 OCH DERAS EFFEKTER PÅ HUSHÄLLENS
INKOMSTUTVECKLING

av Ulf Jakobsson och Göran Normann

Under 1970-talet har vi varje år utom 1972 haft en större omläggning av skattesystemet. Dessa täta omläggningar har visat sig vara en nödvändig motvikt till de automatiska höjningar av skatteuttaget som åstadkommes av skattesystemets progressivitet i förening med den höga inflationstakt som vi haft de senaste åren.

I denna artikel skall vi belysa de två senaste omläggningarna och ange deras effekter på utvecklingen av hushållens inkomster efter skatt.

Omläggningarna har följt det numera etablerade mönstret med sänkningar i den personliga inkomstbeskattningen kombinerade med höjningar i olika arbetsgivareavgifter. Trots att omläggningarna är årligen återkommande, verkar det fortfarande finnas gott om utrymme för skilda tolkningar av deras egentliga innebörd. I skatteutredningar och propositioner brukar man tala om att omläggningarna är "totalfinansierade". Riktmärket anges nämligen vara att höjningen av arbetsgivareavgifterna skall dra så mycket pengar till statskassan att "kostnaderna" för sänkningen i den direkta skatten täcks. Det har emellertid hävdats att dessa omläggningar i själva verket är "smygskattesänkningar" medan andra menat att det här inte är fråga om någonting annat än camouflerade skattehöjningar. Vi skall i ett särskilt avsnitt analysera Larsson-Edin-modellens teknik, och försöka klargöra det inbördes sambandet mellan de refererade ståndpunkterna.

Därefter undersöker vi omläggningarnas effekter på hushållens inkomster efter skatt. Undersökningen omfattar dels hushållssektorn tagen som helhet, dels enskilda individer i olika inkomstlagen.

Vi konstaterade att drivkraften till omläggningarna är inflationen och skattesystemets progressivitet. I det sista avsnittet ger vi en empirisk belysning av inflationens skattehöjande effekter i 1975 och 1976 års skattesystem

Omläggningarnas innehåll1975 "Haga 1"

Skatteomläggningen 1975 ingick som en del i den första Hagauppgörelsen. Vad det gäller den personliga inkomstbeskattningen kan man, ur skattek teknisk synpunkt, dela upp omläggningen i följande komponenter.

1) Se Prop. 1974:132

Den totalfinansierade skattesänkningen

Arbetsgivareavgifterna beräknas med lönesumman som bas. För de vanliga löntagarna är det också så att deras personliga inkomstskatt i stort sett bestäms av den lön de får. En sänkning av lönesumman leder därför till en sänkning av såväl arbetsgivareavgifter som inkomstskatt. Härav följer naturligtvis att en utebliven höjning av lönesumman leder till en utebliven höjning av inkomstskatt och arbetsgivareavgift.

Skatteomläggningarna har genom sin sammankoppling med avtalsrörelserna just byggt på en utebliven höjning av lönesumman. Den så kallade avräkningen innebär ju att en enprocentig höjning av lönen byts ut mot en höjning av arbetsgivareavgifterna med en procentenhet. Detta arrangemang medför alltså att den lön som svarar mot en given lönekostnad (= lön plus arbetsgivareavgifter) sänks med en procent. Som vi såg får vi därmed också en automatisk sänkning av skatten. Denna "indirekta effekt" får sedan ställas mot den "direkta effekt" som höjningen av arbetsgivareavgiften med en procent vid given lönenivå ger upphov till.

Vid de senaste "totalfinansierade" skatteomläggningarna har strävan varit att kompensera en viss sänkning i inkomstskatt med en höjning i arbetsgivareavgiften som avpassas så att den "direkta effekten" ger samma belopp. Detta belopp brukar kallas omläggningsram. Aterstår alltså vad vi här kallade den "indirekta effekten", vilken blir liktydig med den skattesänkning hela omläggningsramen ger upphov till.

Vi skall nu visa att vid "totalfinansiering" blir denna sänkning lika med omläggningsram multiplicerad med makromarginalskatten.

Man kan likställa arbetsgivarnas lönekostnad med löntagarnas faktorinkomst. Om vi betecknar denna med FA och lönesumman med L har vi

$$FA = (1+s_A) \cdot L \quad (1)$$

där s_A är arbetsgivareavgifternas procentsats.

Den direkta skatten ges av

$$D = f(L; p) \quad (2)$$

där f är en skattefunktion och p en parameter med vars hjälp skattefunktionen kan förändras.

Summan (T) av arbetsgivareavgift och direkt skatt ges av

$$T = s_A \cdot L + f(L; p) \quad (3)$$

"Totalfinansiering" innebär att ändringarna i s_A och p avpassas så att T blir oförändrat vid givet L, dvs

$$dT = L \cdot ds_A + f_p \cdot dp = 0 \quad (4)$$

Eftersom vi antar att arbetsgivareavgiften bärs av arbetskraften är det istället FA som är opåverkat av skatteförändringen.

Vi substituerar för L i (3) och får

$$T = \frac{s_A}{1+s_A} \cdot FA + f\left(\frac{FA}{1+s_A}; p\right) \quad (5)$$

Differentiering vid givet FA ger:

$$dT = \frac{FA}{(1+s_A)^2} \cdot ds_A - f_L \cdot \frac{FA}{(1+s_A)^2} \cdot ds_A + f_p \cdot dp \quad (6)$$

Insättning från (1) och (4) ger:

$$dT = L \cdot ds_A \cdot \underbrace{\left(\frac{f_L + s_A}{1+s_A}\right)}_M \quad (7)$$

Vi identifierar $L \cdot ds_A$ som den totalfinansierade omläggningsram R (se ekv 4).

Vi ser från (5) att $M = \frac{dT}{d(FA)}$, dvs M = makromarginalskatten med avseende på faktorinkomster. Sammanfattningsvis har vi alltså visat att vid en totalfinansierad skatteomläggning får vi en förändring i skatteleppet som ges av:

$$dT = -R \cdot M \quad (8)$$

Såväl R som M är positiva varför minustecknet indikerar att det är fråga om en sänkning av skatten.

På analogt sätt kan man också visa att om vi betraktar en enskild höjning av arbetsgivareavgiften, beräknad till H kr vid given lönenivå, så blir den slutliga effekten vid given faktorinkomst

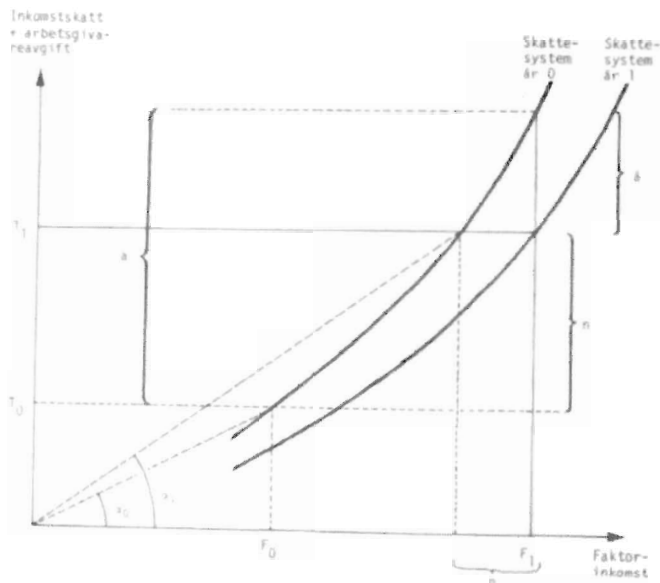
$$dT = \left(\frac{1-f_L}{1-s_A}\right) H \quad (9)$$

Det måste nu betonas att vad vi hittills diskuterat är en åtgärdseffekt¹⁾ vid given faktorinkomst. För att få en fullständig bild av förändringen mellan två är måste man också ta hänsyn till automatikeffekten, dvs den skatteförändring som följer av att inkomsterna förändras.

¹⁾ Se Jakobsson och Normann (1974a) eller Jakobsson och Normann (1974b).

I Figur D:1 illustreras samspelet mellan åtgärds- och automatikeffekter. De heldragna kurvorna anger makrosamband mellan skattebelopp och faktorinkomst vid fixerade system. Låt oss säga att den övre representerar systemet år 0 och den undre systemet år 1. T_0 och T_1 anger skatteutfall vid de totala faktorinkomsterna F_0 respektive F_1 . Automatik-effekten ges av sträckan a_0 . Det är alltså den skatteförändring som inkomstförändringen från F_0 till F_1 ger upphov till vid oförändrat system. Åtgärdseffekten är den skattesänkning övergången till ett nytt system ger upphov till vid inkomstnivån F_1 . Övergången till det nya systemet sker genom en "totalfinansierad" omläggning av Larsson-Edin typ.

Figur D:1 Illustration av skatteomläggning.

Med hjälp av vårt tidigare resultat kan vi då konstruera åtgärdseffekten genom att avsätta omläggningens ram R på den horisontella axeln. Eftersom makromarginalskatten är lika med makroskattefunktionens lutning får vi sedan sträckan a ($a = M \cdot R$) genom den projektion på den vertikala axeln, som den heldragna kurvan ger av sträckan R . Nettoeffekten får vi slutligen som skillnaden mellan åtgärds- och automatikeffekt. I figuren ges denna av sträckan n . Denna är positiv vilket betyder att skattebeloppet har höjts. Man kan i figuren också utläsa medelskatteuttagets förändring. Medelskatteuttaget ett givet år ges nämligen av tangenten för vinkeln på den linje som förbinder punkten $(T; F)$ som anger årets skatteutfall med origo. Som synes av de streckade linjerna har medelskatteuttaget höjts mellan år 0 och år 1. Det senare är emellertid inget nödvändigt resultat av själva skatteomläggningsmetoden.

Sammanfattningsvis har vi kommit fram till att

1. De "totalfinansierade" skatteomläggningarna ger upphov till en skattesänkning vars storlek i kronor ges som produkten av "omläggningens ram" i kronor och makromarginalskatten.
2. Den nämnda skattesänkningen är en åtgärdseffekt vid given faktorinkomst. Vid en jämförelse mellan två år motverkas åtgärdseffekten av en skattehöjande automatikeffekt.
3. Om slutresultatet av de båda effekterna skall bli en höjning av skatteuttaget eller inte beror på den storleksmässiga relationen mellan effekterna.

Det är nu mycket lätt att se att de som i debatten talat om smygskattesänkningar skjutit in sig på själva åtgärdseffekten, medan nettoeffekten av åtgärder och automatik eventuellt kan vara en (camouflerad) skattehöjning. Däremot är det svårare att se varför 1972 års skatteutredning och finansministern så envist håller fast vid fiktionen om totalfinansiering. Detta har alldeles uppenbart skapat ett oklart debattläge. En skatteomläggning som fungerar lika bra som en skattesänkning presenteras av finansministern som "totalfinansierad".

Det är inte svårt att se hur detta kan ha skapat föreställningar om existensen av än mera spektakulära skatteomläggningar.

Hushållssektorns samlade köpkraftsutveckling

Det står klart att det är väsentligt att studera de samlade effekterna av förändringar i arbetsgivareavgifter och inkomstbeskattnings. Det framgick också att vad löntagarna beträffar är det av störst intresse att relatera skatterna till faktorinkomsten. Denna är lika med arbetsgivarens kostnad för arbetskraften. Om vi i likhet med de flesta andra antar att arbetsgivareavgifter bärs av arbetskraften är faktorinkomsten opåverkad av skatteförändringar. Lönen framstår därmed som en bokfö-

ringsstorhet, som påverkas direkt av skatternas utformning.

I de beräkningar¹⁾ som skall presenteras här, har vi inte helt renodlat faktorinkomstbegreppet. Vi har t ex bortsett från andra kollektiva avgifter än socialförsäkringsavgifterna och den allmänna arbetsgivareavgiften. Det inkomstbegrepp för löntagare som därmed behandlas till något som vi kan kalla bruttolönen, vilket innefattar bruttolönen plus kapitalinkomster och vissa andra deklarerade inkomster.²⁾

Tabell D:2 Beloppsmässiga effekter av skatteomläggningarna

	Skattens förändring				Förändring i inkomst efter skatt	Förändring i genomsnittligt skatteuttag (%-enhet)
	Förändring i bruttoinkomst	Åtgärds-effekt	Automatisk-effekt ¹⁾	Netto-effekt		
	(1)	(2)	(3)	(3)+(2) (4)	(5)	
1974/1975	31920	- 2826	19528	16702	15218	+ 1.2
1975/1976	27469	- 1114	16672	15558	11911	+ 1.2

Tabell D:3		Effekten av skatteomläggningarna på hushållens inkomster efter skatt.			
	Procentuell förändring i bruttoinkomst	Procentuell förändring i inkomst efter skatt till följd av åtg.effekten	Automatisk ¹⁾ procentuell förändring i inkomst efter skatt	Slutlig procentuell förändring i inkomst efter skatt	
1974/1975	17.9	2.9	12.5	15.4	
1975/1976	13	1.0	9.5	10.5	

¹⁾ Automatikeffekterna är beräknade sedan inkomstökningen är dekomponerad i förändring i medelinkomst och förändring i antal personer. Se Jakobsson och Normann (1974a)

¹⁾ Alla beräkningar i denna artikel är gjorda med hjälp av en utvecklad version av den skattmodell som presenterades i Jakobsson & Normann (1974a). Vid beräkningarna är inkomsttagarna bl a klassificerade efter socioekonomisk grupp tillhörighet. Detta betyder att hänsyn tagits till olikheter i skatte- och avgiftsregler mellan löntagare, företagare och pensionärer.

²⁾ Bruttoinkomsten kan därmed också definieras som det i taxeringsstatistiken använda inkomstbegreppet sammanräknad nettoinkomst plus de lagstadgade arbetsgivareavgifterna

Av Tabell D:2 framgår den beloppsmässiga storleken av de begrepp som introducerades i Figur D:1. Båda åren har åtgärdseffekterna verkat skattesänkande, men dessa sänkningar har varit små i förhållande till automatikeffekterna. Detta gäller särskilt år 1976. I tabellens sista kolumn ser vi också att slutresultatet båda åren blir att genomsnittsskatten höjs.

I Tabell D:3 betraktar vi procentuella förändringar. Sluteffekterna är uttryckta som procent av inkomsten efter skatt. Som synes får hushållen år 1975 en kraftig höjning i inkomsten efter skatt. Den största delen av denna höjning kan hänföras till ökade bruttolöner.

Förändringarna är hela tiden uttryckta i nominella termer. De flesta tecken pekar på att vi för år 1975 skulle få en inflationstakt som ligger kring 9 procent. Detta skulle ge utrymme för ett rejält lyft av inkomsten efter skatt år 1975 uttryckt i reella termer. Motsvarande inflationstakt 1976 skulle däremot endast lämna utrymme för en mindre real ökning av hushållens inkomster efter skatt vid den bruttolönsutveckling som antagits här.

Med tanke på diskussionen i föregående avsnitt är det av intresse att relatera den slutliga åtgärdseffekten i Tabell D:2 till de förändringar i skattebestämmelserna som vidtagits för de båda åren. Vi gör detta i Tabell D:4.

Med direkta effekter avses i tabellen effekter beräknade vid fixerad lönenivå. Den indirekta effekten av att vi vid en given faktorinkomst får en lägre lönenivå när arbetsgivareavgiften höjs kan avläsas på rad 7 i tabellen. Den slutliga effekten är ett netto av de direkta effekterna och den indirekta effekten.¹⁾ I de två första raderna har vi särskilt de direkta effekterna av de komponenter som ingick i de så kallade "Hagauppgörelserna".

Den redovisning av direkt nettoeffekt som görs här ansluter sig helt till det synsätt som anlagts i uppgörelserna och åtföljande propositioner. Denna nettoeffekt skiljer sig från den slutliga effekten i två avseenden. För det första har utöver uppgörelsen tillkommit förändringar i kommunal utdebitering och i arbetsgivareavgifternas procent-satser. För det andra tillkommer den indirekta effekten, förutom vilken omläggningarna ur löntagarnas synpunkt vore meningslösa.

¹⁾ Den indirekta effekt som anges här är modellberäknad. En överslagsberäkning med hjälp av de samband som presenterades i föregående avsnitt ger likartade resultat.

Tabell D:4 Dekomponering av de beloppsmässiga åtgärdseffekterna (miljoner kronor)

	1975	1976
Direkta effekter		
(1) Haga { Inkomstskatt	- 6506 ¹⁾	- 4219 ²⁾
(2) { Arbetsgivareavgift (a)	+ 5568	+ 3864
(3) Summa direkta "Hagaeffekter" (1)+(2)	- 938	- 355
(4) Arbetsgivareavgift (b)	+ 330	+ 2406
(5) Kommunal utdebitering	+ 1517	+ 713
(6) Summa direkta effekter (3)+(4)+(5)	+ 919	+ 2404
(7) Indirekt skatteminskning till följd av höjd arbetsgivareavgift	- 3735	- 3518
SUMMA (6) + (7)	- 2826	- 1114

1) Här innefattas också effekterna på kommunalskatten av den slopade avtrappningen i grundavdraget.

2) Här innefattas också effekten på kommunalskatten av att avdraget för sjukförsäkringsavgiften slopas.

De enskilda hushållens utveckling

Bakom de årliga skatteomläggningarna ligger bl a fördelningspolitiska ambitioner. Denna aspekt av omläggningen kan belysas genom att vi studerar skattesystemets effekt på inkomstutvecklingen vid olika inkomstnivåer. I Tabell D:5 anges 1974-1976 den reala inkomstutvecklingen efter skatt i olika inkomstlagen vid antagande av en likformig procentuell löneökning. Omläggningarnas fördelningsinriktning framgår av den kolumn där vi angivit kvoten mellan procentuell förändring i real inkomst efter skatt och procentuell förändring i real lönekostnad. Man inser lätt att om denna kvot är lika med 1 så är den genomsnittliga skatten oförändrad medan ett värde mindre än 1 indikerar att den genomsnittliga skatten ökat.

Vidare kan man säga att skattesystemet reagerat fördelningsmässigt neutralt på inkomstökningar om denna kvot är lika stor i alla inkomstklasser. Vi ser då att medan vi båda åren överlag får ökning i den genomsnittliga beskattningen, ger omläggningen 1974-1975 i stort sett fördelningsmässig neutralitet med avseende på inkomstökningen. Inom inkomstlagen 15.000 - 70.000 kan man i varje fall inte urskilja någon klar profil i detta avseende. Det kan man däremot göra 1975-1976 där vi ef-

ter inkomstnivån 29.000 kr får en snabb minskning av kvoten, vilket indikerar att vi kan vänta oss en ökad skattemässig inkomstutjämning till följd av denna omläggning.

Inflationen i det progressiva systemet

I ett progressivt skattesystem höjs medelskatten när inkomsten före skatt ökar. Om man inte indexreglerar systemet så gäller detta naturligtvis oberoende av om inkomstökningen är nominell eller real. När lönerna ökar i samma takt som priserna, höjs därför medelskatten i takt med den nominella lönestegringen samtidigt som reallönen är oförändrad. När beskattningen av en given reallön ökar minskar naturligtvis den reala inkomsten efter skatt. Vid ett progressivt skattesystem får vi alltså vid en given reallöneutveckling olika utveckling av den reala inkomsten efter skatt beroende på vid vilken inflationstakt reallöneutvecklingen äger rum.

Inflationseffektens storlek beror på graden av progressivitet i systemet. Ett naturligt progressionsmått är elasticiteten i inkomst efter skatt. Detta tal anger vilken procentuell ökning i inkomst efter skatt som följer på en enprocentig ökning i inkomst före skatt. Ju lägre denna elasticitet är desto högre är progressiviteten i systemet.

Det är lätt att visa att sambandet mellan inflation och reallön efter skatt vid en given realinkomst före skatt ges av:

$$X_r = (e-1) \cdot p$$

där e = elasticiteten i inkomst efter skatt

p = inflationstakten

X_r = procentuell förändring i real inkomst efter skatt.

Som framgår av Tabell D:1 och Tabell D:5 kan värdet på e variera mellan ca 0.5 och ca 0.85 beroende på vilket inkomstläge man betraktar. Om e t ex är lika med 0.6 följer av formeln att en enprocentig ökning av löner och priser minskar realinkomsten efter skatt med 0.4 procent.

Sett från skattensida kan samma fenomen belysas med följande formel

$$dt = \left(\frac{M-t}{100} \right) \cdot p$$

där t = genomsnittlig skatt i procent

M = marginalskatt i procent

dt = förändring i genomsnittlig skatt uttryckt i procentenheter.

Antar vi att marginalskatten är 60 procent och genomsnittsskatten 35 procent, följer av formeln att en ökning av löner och priser med 10 procent höjer medelskatten med 2.5 procentenheter.²⁾

1) Se Jakobsson (1976)

2) Självfallet får vi här samma resultat även om inkomstökningen ej är inflationistisk.

Tabell 0:5 Utveckling av inkomster¹⁾ efter skatt 1974-1976 i olika inkomstlagen

1974-1975						
Löne- nivå 1974	Real pro- centuell förändring i löne- kostnad (faktorink)	Elasticitet i inkomst efter skatt m.a.p. lö- nekostnad	Real auto- matisk för- ändring i inkomst ef- ter skatt (procent)	Real för- ändring i inkomst ef- ter skatt till följd av åtgärder (procent)	Total real förändring i inkomst efter skatt (procent)	Real procentuell förändr i ink- eft skatt/Real- procentuell för- ändr i lönekostn
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
15000	20.7	0.82	7.3	2.7	10.0	0.93
25000	20.5	0.78	6.3	0.8	7.1	0.68
30000	20.4	0.75	5.7	0.8	6.5	0.62
40000	20.3	0.65	3.9	3.5	7.4	0.71
50000	20.3	0.62	3.4	4.6	8.0	0.77
60000	19.6	0.81	6.3	1.6	7.9	0.81
70000	18.3	0.61	2.0	3.2	5.3	0.62
100000	17.7	0.59	1.3	1.6	2.9	0.37

¹⁾ Antagen procentuell löneförändring 16 procent
inflation 9 procent

1975-1976						
Löne- nivå 1975	Real pro- centuell förändring i löne- kostnad (faktorink)	Elasticitet i inkomst efter skatt m.a.p. lö- nekostnad	Real auto- matisk för- ändring i inkomst ef- ter skatt (procent)	Real för- ändring i inkomst ef- ter skatt till följd av åtgärder (procent)	Total real förändring i inkomst efter skatt (procent)	Real procentuell förändr i ink- eft skatt/Real- procentuell för- ändr i lönekostn
	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	(12)
17400	14.5	0.85	4.1	-1.0	3.1	0.51
29000	14.5	0.72	2.3	2.3	4.5	0.75
34800	14.5	0.74	2.5	0.7	3.2	0.53
46400	14.4	0.57	0.2	2.5	2.7	0.48
58000	14.4	0.62	0.9	1.1	2.0	0.34
69600	14.4	0.53	-0.3	1.0	0.7	0.12
81200	16.0	0.55	0.7	-0.8	-0.1	-0.01
116000	19.1	0.54	2.1	-3.7	-1.5	-0.14

¹⁾ Antagen procentuell löneförändring 11.5 procent
" " inflation 8 procent

De samband vi angivit här gäller såväl på mikro- som makronivå. Det är därför av intresse att på makronivå ange de storheter som ingår i formerna. Detta görs i Tabell D:6 där vi utgår från bruttoinkomstbegreppet och skatterna följaktligen avser inkomstskatt och arbetsgivareavgifter. I Tabell D:7 redovisas motsvarande storheter utgående från inkomstbegreppet sammanräknad inkomst; skatten avser här endast den personliga inkomstskatten. Förutom de tidigare nämnda storheterna redovisar vi också "skatteelasticiteten", som anger den procentuella förändringen i skatteintäkterna vid en enprocentig förändring i inkomsterna före skatt.

Tabell D:6 Makromarginalskatt m m 1975 - 1976 (Inkomst: Bruttoinkomst. Skatt: Personlig inkomstskatt + arbetsgivareavgifter)

	Genomsnittlig skatt (t)	Makromarginalskatt (M)	Elasticitet i inkomst efter skatt (e)	Skatteelasticitet
1975	45.7	63.5	0.67	1.39
1976	46.9	64.8	0.66	1.38

Tabell D:7 Makromarginalskatt m m 1975 - 1976 (Inkomst: Sammanräknad nettoinkomst. Skatt: Personlig inkomstskatt)

	Genomsnittlig skatt (t)	Makromarginalskatt (M)	Elasticitet i inkomst efter skatt (e)	Skatteelasticitet
1975	33.8	54.6	0.69	1.62
1976	33.5	54.9	0.68	1.64

Ur tabellerna och de angivna sambanden kan vi nu t ex se att en inflationistisk inkomstökning på 10 procent minskar den reala inkomsten efter skatt med ca 3 procent. Väljer vi att betrakta speciellt 1976 och antar att hushållens samlade bruttoinkomst (lönekostnader m m) och prisen ökar med 10 procent båda så får vi mer precist en sänkning av realinkomsten efter skatt med $(0.66 - 1) \cdot 10 = 3.4$ procent. Samtidigt höjs den samlade genomsnittliga skatten med $10 \cdot \frac{64.8 - 46.9}{100} = 1.79$ procent.

Mot bakgrund av så kraftiga inflationseffekter är det inte överraskande att förslag om skatteskalans indexreglering framförts då och då under 1970-talet. Sådana förslag har emellertid alltid mötts av kraftigt motstånd från regeringen. Därifrån har man, som vi sett, i stället valt att arbeta med täta skatteomläggningar för att tillförsäkra löntagarna

vad man ansett vara en lämplig ökning av deras reala inkomster efter skatt.

Litteratur

- Jakobsson, U.: 1976: On the measurement of the degree of progression, *Journal of Public Economics*, 1976, 1-2.
- Jakobsson, U och Normann, G.: 1974a: Inkomstbeskattningen i den ekonomiska politiken, Industriens Utredningsinstitut, Stockholm.
- Jakobsson, U. och Normann, G.: 1974b: Utvecklingen av hushållens inkomster efter skatt 1974-1975, Industrikonjunkturen, Ekonomiska Utredningsrapporter, nr 10 Bilaga C, Sveriges Industriförbund.